

KURATORIUM
OŚWIATY
w Katowicach

**Wojewódzki Konkurs Przedmiotowy
z Języka Polskiego
z Elementami Historii
dla uczniów szkół podstawowych
województwa śląskiego
w roku szkolnym 2010/2011**

KOD UCZNIĄ

--	--	--

Etap: szkolny
Data: 3.11.2010
Czas pracy: 90 minut

Informacje dla ucznia:

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 8 stron i 25 zadań.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem **X bezpośrednio na arkuszu**.
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem (X) i zaznacz inną odpowiedź znakiem **X**.
7. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
8. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Liczba punktów możliwych do uzyskania: **40**
Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego etapu: **32**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	1	1	1	1	3	1	2	3	3	1	2	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	7	40
Liczba punktów uzyskana przez uczestnika konkursu																										

Podpisy przewodniczącego i członków komisji:

1. Przewodniczący -
2. Członek -
3. Członek -

Tekst do zadań od 1. do 5.

Po śmierci Lajosa w Tebach objął rządy Kreon. W kilka dni później w górach pojawił się dziwny potwór, który zaczął porywać ludzi i rzucać w przepaście. Nazywał się Sfinks. Miał twarz i piersi kobiety, a resztę ciała lwa, ze skrzydłami jak u ptaka. Powiedział, że dopiero wtedy ustąpi z ziemi tebańskiej, kiedy ktoś rozwiąże jego zagadkę: „Co to za zwierzę, obdarzone głosem, które z rana chodzi na czworakach, w południe - na dwóch nogach, a wieczorem - na trzech?”

Na próżno radzono, nikt nie potrafił udzielić odpowiedzi. Wielka żałoba zapanowała w mieście, albowiem Sfinks co dzień porywał ludzi. Wówczas Kreon ogłosił, że ten, kto rozwiąże zagadkę, otrzyma królestwo tebańskie.

Wtedy do stolicy przybył Edyp. Myślał cały dzień i noc o zagadce, a o świcie poszedł do Sfinksa i powiedział: „Człowiek chodzi rano, to jest w dzieciństwie, na czworakach, gdy urośnie, staje się zwierzęciem dwunożnym, a w starości, która jest życia wieczorem, podpira się laską, jakby mu trzecia noga przybyła.” Usłyszawszy to, Sfinks rzucił się w przepaść.

Kreon dotrzymał słowa.

Na podstawie: Jan Parandowski, *Mitologia*. Warszawa 1990.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Królem Teb nie był

- A. Edyp.
- B. Lajos.
- C. Sfinks.
- D. Kreon.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Motywy fantastycznym w micie jest

- A. treść zagadki.
- B. postać zadająca zagadkę.
- C. rozwiązanie zagadki.
- D. ten, kto rozwiązał zagadkę.

Zadanie 3. (0–1 pkt)

Aby wprowadzić wypowiedź bohatera, narrator użył wyrazu

Zadanie 4. (0–1 pkt)

Uzupełnij zdanie.

„Południe” w zagadce oznaczało

.....

Zadanie 5. (0–3 pkt.)

Ułóż i zapisz w postaci równoważników zdania plan historii o rozwiązaniu zagadki Sfinksa.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 6. (0–1 pkt)

Ponumeruj wydarzenia według kolejności chronologicznej **od najstarszego do najbliższego naszych czasów**, wpisując do tabeli cyfry od 1 do 5.

wykonywanie narzędzi z żelaza	
lokowanie pierwszych miast w Polsce	
wykonywanie narzędzi z kamienia, drewna i kości	
początek budowy grodów na ziemiach polskich	
wynalazek radła	

Zadanie 7. (0–2 pkt.)

Wpisz w odpowiednie miejsca **imiona bohaterów legend**, dotyczących początków państwa polskiego.

..... - okrutny książę, który podstępnie otrul swoich stryjów. Z ich ciał wrzuconych do jeziora Gopła wylęgły się myszy, które odegrały rolę mścicieli.

..... - piękna i mądra księżniczka, która odmówiła swej ręki księciu niemieckiemu Rytgierowi. Gdy ten niezadowolony zaatakował, rzuciła się z mostu do Wisły.

..... - książę krakowski, który zgodził się na wykorzystanie przez szewca Skubę jego chytrego planu pokonania smoka.

..... - jeden z trzech braci, który wybudował gród zwany później Gniezmem w miejscu, gdzie ujrzał gniazdo orłów.

Zadanie 8. (0–3 pkt.)

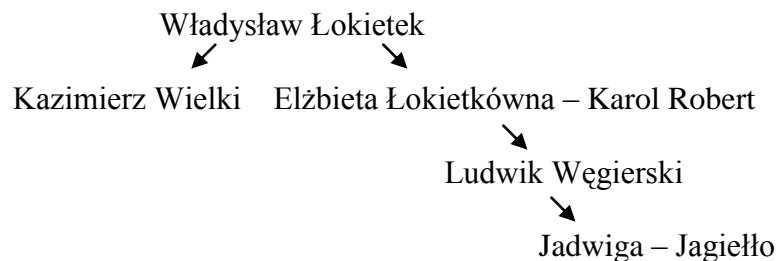
Określ, w którym wieku miały miejsce wymienione wydarzenia, **umieszczając litery:**

A, B, i C w odpowiednich polach na linii czasu.

- A. chrzest Polski
- B. bitwa pod Grunwaldem
- C. koronacja pierwszego króla Polski

VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII

Wykres do zadania 9.

Zadanie 9. (0–3 pkt.)

- **Wymień nazwy trzech dynastii**, których przedstawiciele widoczni są na drzewie genealogicznym.

.....

- **Napisz, jaki związek rodzinny łączył** Jadwigę z Władysławem Łokietkiem.

.....

- **Podaj, z jakim wydarzeniem związanym z propagowaniem nauki** kojarzy Ci się postać syna Władysława Łokietka.

.....

Zadanie 10. (0–1 pkt)

Podkreśl nazwy tych elementów średniowiecznego miasta, które umiejscowione były na rynku.

baszta, sukiennice, pręgierz, ratusz, barbakan, fosa, budynek wagi, most zwodzony

Zadanie 11. (0–2 pkt.)

Rozpoznaj rodzaj źródeł historycznych pisanych, przedstawionych w punktach **B., C. i D.**, wpisując w miejsce kropek odpowiednią nazwę.

A. R. 843. Gdy możni dokonali oznaczenia działów królestwa i podzielili je na trzy części, trzej królowie, zjechawszy się w sierpniu, w mieście galijskim Verdun, rozdzielili państwo pomiędzy siebie.

R. 844. (...)

R. 845. Normanowie, pustosząc królestwo Karola Łysego, dotarli na łodziach po Sekwanie aż do Paryża; otrzymawszy zarówno od niego, jak i tamtejszych mieszkańców wielki okup, wycofali się bez walki.

B. Ten zaś Siemomysł spłodził wielkiego i sławnego Mieszka, który pierwszy nosił to imię, a przez siedem lat od urodzenia był ślepy. Gdy zaś dobiegała siódma rocznica jego urodzin, ojciec, zwoławszy wedle zwyczaju zebranie komesów i innych swoich książąt, urządził obfitą i uroczystą ucztę; a tylko wśród biesiady skrycie z głębi duszy wzdychał nad ślepotą chłopca, nie tracąc z pamięci [swej] boleści i wstydu. A kiedy inni radowali się i wedle zwyczaju klaskali w dłonie, radość dosięgła szczytu na wiadomość, że ślepy chłopiec odzyskał wzrok.

C. Do szóstego roku mego życia mieszkaliśmy prawie za miastem Baden-Baden. W dalszym sąsiedztwie naszego domu znajdowały się tylko odosobnione zagrody chłopskie. W tym czasie nie miałem żadnych towarzyszy zabaw, wszystkie dzieci sąsiadów były o wiele starsze ode mnie. Byłem więc zdany wyłącznie na towarzystwo dorosłych.

D. W namiotach wezyrskich 13 IX [1683] w nocy.
Jedyna duszy i serca pociecho, najśliczniejsza i najukochańsza Marysięku!
Bóg i Pan nasz na wieki błogosławiony dał zwycięstwo i sławę narodowi naszemu, o jakiej wieki przeszłe nigdy nie słyszały. Działa wszystkie, obóz wszystek, dostatki nieoszacowane dostały się w ręce nasze. Nieprzyjaciół, zasławszy trupem aprosze, pola i obóz, ucieka w konfuzji.

A. rocznik

C.

B.

D.

Informacje do zadania 12.

tom I	A - F	tom II	G - Mał	tom III	Mał - Re	tom IV	Re - Z
-------	-------	--------	---------	---------	----------	--------	--------

Pisarze: [Charles Perrault](#), [Jacob i Wilhelm Grimm](#), [Hans Christian Andersen](#), Carlo Collodi, Jan Brzechwa.

Zadanie 12. (0–1 pkt)

Przygotowując notatki o życiu i twórczości pisarzy, **skorzystasz z następujących tomów Encyklopedii:**

A. I, II, IV

B. I, III, IV

C. II, III, I

D. II, IV, III

Zadania od 13. do 18. i od 20. do 24. do lektury: H. CH. Andersen: *Towarzysz podróży*.

Teksty do zadań od 13. do 16.

Fragment I

W polu, przez które przechodził Jan, rosło w gorącym blasku słońca tyle świeżych, ślicznych kwiatów! Jan podniósł wzrok na kościelną wieżę i ujrzał kościelnego duszka w czerwonej, szpiczastej czapeczce wyglądającego z okienka. Jan skinął mu na pożegnanie, a mały elf powiewał ku niemu czapeczką, kładł rękę na sercu i wiele razy posyłał mu palcami całusa.

Fragment II

Była grobowa ciemna noc, szalała taka burza, że dachówki spadały z domów, a drzewa w ogrodzie, gdzie wisiały szkielety, wyginały się jak trzciny na wietrze. Księżniczka była biała jak trup. Towarzysz Jana smagał ją tak mocno trzema różgami, że krew spływała na ziemię. W końcu przyleciała na górę. Czarodziej schwycił księżniczkę obiema rękami i tańczyli razem ze wszystkimi chochlikami i błędnymi ognikami, które znajdowały się w sali.

H. Ch. Andersen, *Baśnie*. Warszawa 1977.

Zadanie 13 (0–2 pkt.)

Uzupełnij tabelę.

Elementy świata przedstawionego	Fragment I główny bohater - Jan	Fragment II główna bohaterka - księżniczka
czas akcji	Dzień	
pogoda w czasie akcji		
elementy przyrody towarzyszące akcji		
fantastyczne postacie towarzyszące akcji		
zachowanie pozostałych postaci wobec głównego bohatera		

Zadanie 14 (0–1 pkt)

Nazwij zabieg kompozycyjny, zastosowany przez autora w prezentowaniu dobra i zła.

.....

Zadanie 15 (0–1 pkt)

Zaznacz poprawną odpowiedź.

- A. We Fragmentcie I nie ma porównań.
- B. We Fragmentcie II nie ma epitetów.
- C. We Fragmentcie I są porównania i epitety.
- D. We Fragmentcie II nie ma porównań i epitetów.

Zadanie 16 (0–1 pkt)

Podkreśl określenie odpowiedniego fragmentu baśni.

Bardziej dynamicznym charakterem odznacza się akcja w pierwszym / drugim fragmencie baśni.

Tekst do zadań 17., 18. i 21.

W gospodzie zebrała się masa ludzi, bo jakiś człowiek pokazywał marionetki. Była to komedia z królem i królową. Siedzieli na aksamitnym tronie, na głowach mieli złote korony i długie treny przy szatach. Śliczne, drewniane lalki o szklanych oczach stały przy drzwiach, otwierały je i zamykały, aby świeże powietrze miało dostęp do pokoju. Było to naprawdę prześliczne przedstawienie i wcale niesmutne, ale właśnie, kiedy królowa wstała z tronu... (...) To było straszne!

H. Ch. Andersen, *Baśnie*. Warszawa 1977.

Zadanie 17 (0–1 pkt)

Napisz, co wydarzyło się po tym, kiedy królowa wstała z tronu.

.....
Zadanie 18 (0–1 pkt)

Przedstawienie w gospodzie było przykładem

- A. teatru baletowego.
- B. teatru kukielkowego.
- C. teatru żywego planu.
- D. teatru pantomimy.

Zadanie 19 (0–1 pkt)

Elementy scenograficzne przedstawienia, kostiumy i rekwizyty przedstawiono w szeregu:

- A. marionetki, trony, pokój
- B. król, gospoda, lalki
- C. tron, królowa, treny
- D. korony, szaty, drzwi

Zadanie 20 (0–1 pkt)

W którym szeregu **zapisano tylko przymiotniki** :

- A. szklanych, śliczne, drewniane
- B. świeże, powietrze, prześliczne
- C. naprawdę, smutne, straszne
- D. jakiś, aksamitnym, złote

Zadanie 21 (0–1 pkt)

Podaj przykład występującego w tekście **przymiotnika, który nie podlega stopniowaniu**.

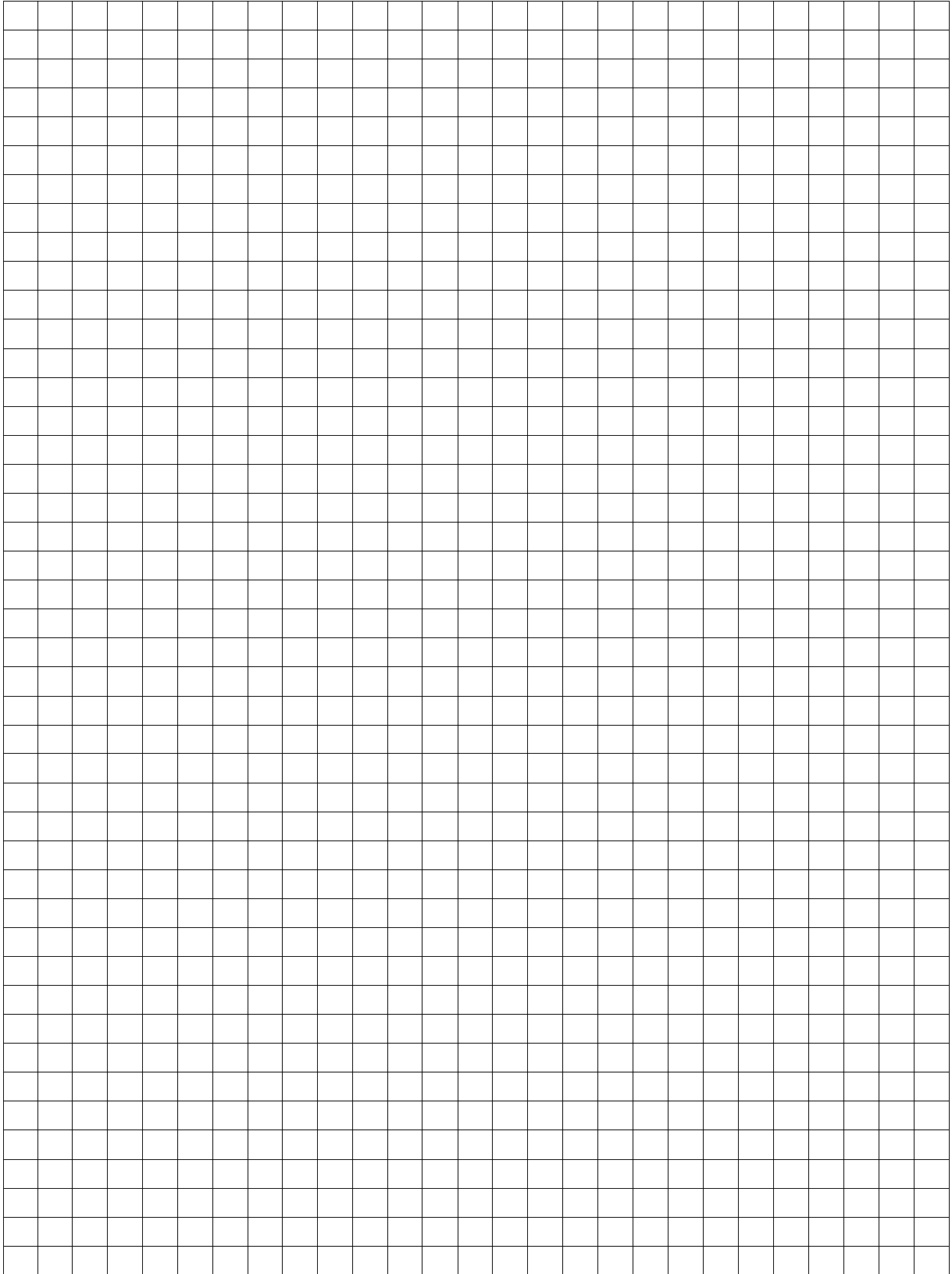
.....

Zadanie 22 (0–1 pkt)

Odpowiedź na jedną z trzech zagadek, zadanych przez księżniczkę, **brzmiała**:

- A. torebka.
- B. wstążka.
- C. chusteczka.
- D. rękawiczka.

BRUDNOPIS

Karta odpowiedzi z kryteriami punktacji

Klucz do zadań otwartych zawiera **propozycje** odpowiedzi. Należy zaliczyć uczniowi **każdą odpowiedź prawidłową, nawet jeżeli nie została zamieszczona w poniższym kluczu.**

Nr zadania	Prawidłowa odpowiedź			Liczba pkt.	Kryteria
1.	C			0-1	
2.	B			0-1	
3.	„powiedział”			0-1	
4.	Np.: „Południe” w zagadce oznaczało życie człowieka od chwili, kiedy zaczyna chodzić do czasu, kiedy zaczyna podierać się laską.			0-1	Uznajemy każdą odpowiedź, podającą dosłowne (poprawne) znaczenie użytej przenośni.
5.	Np.: 1. Objęcie rządów przez Kreona. 2. Pojawienie się morderczego potwora. 3. Trudna zagadka Sfinksa. 4. Trafna odpowiedź Edypa. 5. Samobójstwo Sfinksa. 6. Edyp królem Teb.			0-3	I. Za poprawne pod względem merytorycznym sformułowanie czterech i więcej punktów planu – 2 pkt. lub jw. co najmniej trzech punktów planu – 1 pkt. II. Za użycie wyłącznie równoważników zdania – 1 pkt. Uwaga! Warunkiem otrzymania punktu w kryterium II jest otrzymanie co najmniej 1 pkt. w kryterium I.
6.	wykonywanie narzędzi z żelaza (3) lokowanie pierwszych miast w Polsce (5) wykonywanie narzędzi z kamienia, drewna i kości (1) początek budowy grodów na ziemiach polskich (4) wynałazek radła (2)			0-1	Za ułożenie wszystkich wydarzeń w poprawnej kolejności - 1 pkt.
7.	A. Popiel B. Wanda C. Krak D. Lech			0-2	Za udzielenie czterech poprawnych odpowiedzi – 2 pkt. Za udzielenie trzech poprawnych odpowiedzi – 1 pkt.
8.	A. chrzest Polski - X wiek B. bitwa pod Grunwaldem - XV wiek C. koronacja pierwszego króla Polski - XI wiek			0-3	Za każdą prawidłową odpowiedź – 1 pkt.
9.	A. Piastowie, Andegawenowie, Jagiellonowie B. Prawniczka C. Założenie Akademii Krakowskiej (Uniwersytetu)			0-3	Za każdą prawidłową odpowiedź - 1 pkt. Uwaga! W punkcie A. uczeń otrzymuje punkt, jeżeli poprawnie nazwie dwie dynastie.
10.	sukiennice, przęgierz, ratusz, budynek wagi			0-1	Za wszystkie TYLKO poprawne odpowiedzi.
11.	B. Kronika C. Pamiętnik D. List			0-2	Za udzielenie trzech poprawnych odpowiedzi – 2 pkt. Za udzielenie dwóch poprawnych odpowiedzi – 1 pkt.
12.	C			0-1	
13.	Elementy świata przedstawionego	Fragment I bohater główny-Jan	Fragment II bohat. główna - księżniczka	0-2	Za poprawne wypełnienie całej tabeli – 2 pkt. Za poprawne wypełnienie 8-6 pól tabeli – 1 pkt. Uwaga! Uczeń może zaliczyć błędne ogniki do elementów przyrody i podać po jednym przykładzie w każdym polu tabeli.
	czas akcji	dzień	noc		
	pogoda w czasie akcji	słońce	burza		
	elementy przyrody towarzyszące akcji	świeże, śliczne kwiaty	drzewa, obciążone szkieletami, wyginane przez wiatr		

	fantastyczne postacie towarzyszące akcji	kościelny duszek, elf	duch zmarłego, czarodziej, chochliki, błędne ogniki		
	zachowanie pozostałych postaci wobec głównego bohatera	kładzie rękę na sercu, powiewa czapeczką, przesyła całusy	duch okłada różgą księżniczkę, pozostali z nią tańczą		
14.	kontrast			0-1	
15.	A			0-1	
16.	Bardziej dynamicznym charakterem odznacza się akcja w drugim fragmencie baśni.			0-1	
17.	Buldog rzeźnika wbiegł na scenę, schwycił w talii lalkę przedstawiającą królową i odgryzł jej głowę.			0-1	Uznajemy każdą odpowiedź, z której wynika, że lalka została pogryziona (zniszczona) przez psa.
18.	B			0-1	
19.	D			0-1	
20.	A			0-1	
21.	aksamitnym, złote, drewniane, szklanych			0-1	Jeżeli uczeń poda więcej niż jeden przykład, ale wśród nich będą błędne, nie przyznajemy punktu.
22.	D			0-1	
23.	zwycięstwo dobra nad złem, wędrowka, poddawanie bohatera próbom charakteru, zły czarodziej, trzy zagadki, magiczne lekarstwo, zaklęta królowna			0-1	Za wszystkie TYLKO poprawne odpowiedzi.
24.	stary król, ojciec królowny			0-1	
25.	Opowiadanie, spójne kompozycyjnie i poprawne językowo, o wydarzeniu/wydarzeniach, które uczeń uznaje za niezwykle, nadzwyczajne, niecodzienne (niekoniecznie fantastyczne).			0-7	I. Napisanie opowiadania zgodnego z tematem – 1 pkt. II. Różnorodność fabuły – włączenie do narracji innych form wypowiedzi (dialog, opis, opis przeżyć, sytuacji itd.) – 1 pkt. III. Barwność stylu, bogactwo słownictwa wypowiedzi – 1 pkt. IV. Spójność kompozycyjna oraz logiczne uporządkowanie tekstu – 1 pkt. V. Poprawność językowa (dopuszczalne dwa błędy) – 1 pkt. VI. Poprawność ortograficzna (dopuszczalne dwa błędy) – 1 pkt. VII. Poprawność interpunkcyjna (dopuszczalne trzy błędy) – 1 pkt. Uwaga! Przyznajemy punkty za kryteria III - VII, jeżeli uczeń zapisał co najmniej 20 linijek.